

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 24.09.2026
Sayı : 1084

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

16/09/2026

Kadim DURMAZ
Tokat Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler , Kadın Erkek Fırsat Eşitliği
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 1-10-2026	Esas No: 2/3879

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİĞİ
2 4 Eylül 2026
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
2 4 Eylül 2026
No: 1946215

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de tarımsal üretimin önemli bir bölümü küçük ve orta ölçekli aile işletmeleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu işletmelerde kadınlar ve gençler; bitkisel üretimden hayvancılığa, sağım ve yemlemeden hasada, ürünlerin işlenmesinden pazarlanmasına kadar üretimin her aşamasında fiilen çalışmaktadır.

Buna rağmen kırsalda tarımla uğraşan kadınların önemli bir bölümü kendi adına arazi, hayvan veya işletme kaydı bulunmadığı için sosyal güvenlik sistemine dâhil olamamakta; aile işletmesinde yürüttükleri emek çoğu zaman görünmez kalmaktadır.

Kadınlar yıllarca tarımsal üretimde çalışmasına rağmen emeklilik, sağlık, analık, iş kazası ve meslek hastalığı gibi temel sosyal güvenlik haklarından yeterince yararlanamamaktadır.

Benzer şekilde gençler de tarım sektöründeki düşük ve düzensiz gelir, yüksek üretim maliyetleri ve sosyal güvenlik primlerini ödeme güçlüğü nedeniyle tarımsal faaliyetten uzaklaşmakta ve kırsaldan kentlere göç etmektedir.

Köylerde nüfusun giderek yaşlanması, gençlerin tarımsal üretimden çekilmesi ve kadın emeğinin sosyal güvence dışında kalması, ülkemizin tarımsal üretiminin geleceğini tehdit eden önemli sorunlar arasındadır.

Tarım sektörünün sürekliliğinin sağlanması, kırsal nüfusun korunması, gençlerin köylerinde üretime devam etmesi ve kadınların emeğinin sosyal güvenceye kavuşturulması amacıyla özel bir prim destek sisteminin oluşturulması gerekmektedir.

Teklifle; köylerde, kırsal mahallelerde ve kırsal yerleşik alanlarda fiilen tarımsal üretim yapan, başka bir zorunlu sigortalılık kapsamında bulunmayan kadınlar ile 18 yaşını doldurmuş, 41 yaşından gün almamış gençlerin sosyal güvenlik primlerinin kademeli olarak Hazine tarafından karşılanması amaçlanmaktadır.

Düzenlemeye göre, prime esas kazancın alt sınırı üzerinden hesaplanan sosyal sigorta ve genel sağlık sigortası primlerinin;

- İlk üç yılının tamamı,
- Sonraki üç yılının yüzde 75’i,
- Takip eden dört yılının yüzde 50’si

Hazine tarafından karşılanacaktır.

Böylece destek, kişinin üretime başladığı ilk yıllarda daha güçlü uygulanacak; üreticinin geliri ve işletmesi geliştikçe devlet desteği kademeli olarak azaltılacaktır.

Arazinin, hayvanların veya tarımsal işletmenin eş, anne, baba ya da başka bir aile ferdi adına kayıtlı olması, fiilen tarımsal üretimde çalışan kadın ve gençlerin destek dışında kalmasına neden olmayacaktır. Fiilî üretim; Tarım ve Orman Bakanlığı kayıtları, üretici örgütleri, kooperatifler, ziraat odaları, muhtarlık kayıtları ve yapılacak saha incelemeleriyle tespit edilebilecektir.

Teklifin yasalaşmasıyla;

Kadınların tarımsal üretimdeki görünmeyen emeği sosyal güvenceye kavuşturulacak, gençlerin tarımda kalması ve köye dönüşü teşvik edilecek, kayıt dışı tarımsal çalışma azaltılacak, kırsal nüfusun yaşlanmasıyla mücadele edilecek ve tarımsal üretimin sürdürülebilirliği güçlendirilecektir.

Bu düzenleme yalnızca bir sosyal güvenlik desteği değildir. Aynı zamanda kadın emeğini koruyan, gençleri üretime kazandıran, kırsal kalkınmayı destekleyen ve ülkemizin gıda güvenliğini güçlendiren bir tarım politikasıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Maddeyle; köylerde, kırsal mahallelerde ve kırsal yerleşik alanlarda fiilen tarımsal faaliyette bulunan kadınlar ile 18 yaşını doldurmuş ve 41 yaşından gün almamış gençlerin sosyal güvenlik kapsamına alınması amaçlanmaktadır.

Başka bir zorunlu sigortalılık kapsamında bulunmayan ve emekli aylığı almayan kişiler, başvuruları ve fiilî tarımsal faaliyetlerinin tespiti üzerine 5510 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin tarımsal faaliyette bulunanlara ilişkin hükümleri kapsamında sigortalı sayılacaktır.

Prim desteği, sigortalılığın başladığı tarihten itibaren toplam on yıl süreyle uygulanacaktır. Prime esas kazancın alt sınırı üzerinden hesaplanan primlerin ilk üç yıl tamamı, sonraki üç yıl yüzde 75'i ve takip eden dört yıl yüzde 50'si Hazine tarafından karşılanacaktır.

Aile işletmelerinde ücretsiz çalışan kadınların, arazinin veya işletmenin kendi adlarına kayıtlı olmaması nedeniyle destekten mahrum kalmaması güvence altına alınmaktadır.

Maddeyle ayrıca destekten yararlanma, fiilî tarımsal faaliyetin tespiti, primlerin ödenmesi, denetim ve uygulamaya ilişkin usul ve esasların ilgili bakanlıklar tarafından müştereken çıkarılacak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmektedir.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Kırsal üretimde çalışan kadın ve gençlere prim desteği

EK MADDE 25- (1) Köylerde ve ilgili mevzuat uyarınca kırsal mahalle veya kırsal yerleşik alan olarak belirlenen yerlerde ikamet eden ve tarımsal faaliyetlerde bulunan;

a) On sekiz yaşını doldurmuş kadınlar,

b) On sekiz yaşını doldurmuş ve kırk bir yaşından gün almamış gençler,

başka bir zorunlu sigortalılık kapsamında bulunmamaları, kendi sigortalılıkları nedeniyle gelir veya aylık almamaları ve yazılı talepte bulunmaları şartıyla, bu Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin tarımsal faaliyette bulunanlara ilişkin hükümleri kapsamında sigortalı sayılır.

(2) Birinci fıkra kapsamındaki kişilerin, bu Kanunun 82 nci maddesine göre belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları, kısa vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası primlerinin;

a) Sigortalılığını başladığı tarihten itibaren ilk otuz altı ay için yüzde 100’ü,

b) Otuz yedinci aydan yetmiş ikinci ayın sonuna kadar yüzde 75’i,

c) Yetmiş üçüncü aydan yüz yirminci ayın sonuna kadar yüzde 50’si,

Hazine tarafından karşılanır.

(3) İkinci fıkranın (b) ve (c) bentlerinde belirtilen dönemlerde primlerin Hazine tarafından karşılanmayan kısmı sigortalı tarafından ödenir. Sigortalıya ait kısmın yasal süresi içinde ödenmemesi hâlinde, ilgili aya ilişkin Hazine desteğinden yararlanılamaz.

(4) Bu madde kapsamındaki destekten, kesintili veya kesintisiz olmak üzere toplam yüz yirmi ay yararlanılabilir. Zorunlu sigortalılığı sona eren veya tarımsal faaliyetine ara veren kişinin yeniden şartları taşımaması hâlinde, daha önce yararlandığı süreler toplam destek süresinden düşülür.

(5) Arazinin, hayvan varlığının, tarımsal işletmenin veya üretici kaydının eş, anne, baba veya aynı hanede yaşayan diğer bir aile ferdi adına olması, kişinin tarımsal faaliyette fiilen çalıştığının tespit edilmesi şartıyla bu madde hükümlerinden yararlanmasına engel oluşturmaz.

(6) Bu Kanunun 6 ncı maddesinde ücretsiz çalışan eşlere ilişkin olarak yer alan sigortalı sayılmama hükmü, bu madde kapsamındaki tarımsal faaliyetlerde fiilen çalışan kadınlar hakkında uygulanmaz.

(7) Tarımsal faaliyetin fiilen yürütüldüğünün tespitinde; Tarım ve Orman Bakanlığınca tutulan kayıtlar, ziraat odası kayıtları, tarımsal amaçlı kooperatif ve üretici örgütü kayıtları, hayvan ve işletme kayıt sistemleri, muhtarlık kayıtları ile gerektiğinde yapılacak saha incelemeleri birlikte değerlendirilir. Kişinin adına Çiftçi Kayıt Sistemi kaydı bulunmaması tek başına destekten yararlanmasına engel teşkil etmez.

(8) Bu madde kapsamındaki prim desteğinden yararlanılan aynı dönem için diğer kanunlarda düzenlenen prim teşviki, destek ve indirimlerinden ayrıca yararlanılamaz.

(9) Hazine tarafından karşılanacak tutarlar, Sosyal Güvenlik Kurumunun talebi üzerine Hazine ve Maliye Bakanlığının bütçesinden Kuruma ödenir.

(10) Bu maddenin uygulanmasına, başvuru ve tescil işlemlerine, tarımsal faaliyetin tespitine, desteğin durdurulmasına, yersiz ödemelerin geri alınmasına ve kurumlar arasındaki bilgi paylaşımına ilişkin usul ve esaslar; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığınca müştereken çıkarılan yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 2- Bu Kanun, yayımını izleyen altıncı ayın başında yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.